

KÄYTÖSHÄIRIÖT

Sosioemotionaalinen kompetenssi

SOSIAALISUUS = liittyy ihmisten välisiin suhteisiin, yksilön ja ympäristön väliseen vuorovaikutukseen

* hyvä itsetuntemus ja itsetunto (annettu ja hankittu) rakentavat sosiaalista minää

Syy voi olla biologinen, kodin kasvuympäristöstä johtuva, koulun ympäristöstä, kulttuurinen
→ heterogeeninen ryhmä – ei voi käsitellä samoin

EMOTIONALISUUS = liittyy yksilön tunne-elämään, oman sisäisen tilan tunnistaminen, prososiaalisuus ja empatia

lapsen tunne-elämän ja sosiaalisuuden välille voi luoda ainoastaan teoreettisia eroja

fyysisen, kognitiivisen, kielellisen ja sosiaalis-emotionaalisen kehityksen osa-alueet kietoutuvat toisiinsa

1

MITÄ VOI OLLA KÄYTÖSHÄIRIÖN TAUSTALLA

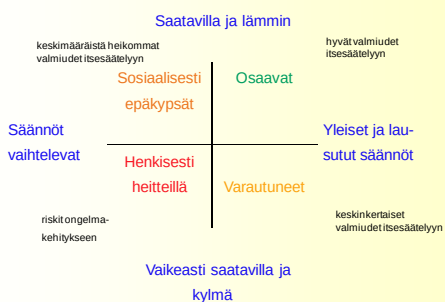
Lapsen kiintymyssuhde –teoria (Bolby 1969-1980)

- Kiintymys on käyttäytymistä, jonka tarkoituksena on sitoa äiti ja lapsi toisiinsa → hengissä selviytyminen
- Tutkimusmenetelmänä haastattelu ja havainnointi (M. Ainsworth -78)
 - Turvallisesti kiintyneet (B: secure)
 - Turvottomasti kiintyneet:
 - välttelevästi (A: avoidant)
 - vastustelelevästi (C: amivalent)
 - lisäksi ristiriitaiset lapset → äidin epä johdonmuk. käytös
 - Crittenden (1994) jokaiselle luokalle neljä alaluokkaa ja lisäksi yhdistelmä A/C

2

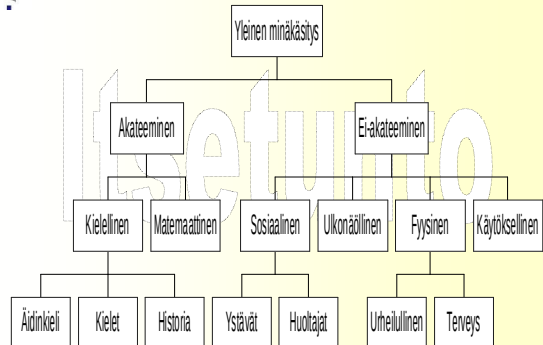
Vanhempien kasvatustyylin vaikutus lapsen sos. kasvuun

3

Minäkäsitys - itsetunto

4

Luokkahuoneen käytöshäiriöiden minimointi

Mitä tulee tehdä

- Suositus #1: ******
 - Tunnista ongelmakäytöksen piirteet ja millaiset olosuhteet laukaisevat ja vahvistavat ongelmakäyttäytymistä
 - kuvaile konkreettisesti häiritsevä käytös ja sen vaikutus oppiselle (ao. oppilas, lähellä olevat oppilaat, koko luokka)
 - havainnoi ja rekisteröi häiriökäyttäytymisen frekvenssit ja konteksti
- 1. Ajankohta
- 2. Luokkahuone-, tila
- 3. Aine
- 4. Opetusmenetelmä
- 5. Tehtävän vaikeus
- 6. Tiettyjen henkilöiden (kaverit, aikuiset) läsnäolo

5

Mitä tulee tehdä

- Suositus #2: ******
 - Luokkahuoneen ja oppimisympäristön häiritsevyyden minimointi
 - tunnin alku ja lopetus
 - materiaalien jako ja tehtävien aloitus
 - opettajan avun pyytäminen
 - siirtymät uusiin tehtäviin
 - poikkeustilanteiden ennakoointi (kuulutukset yms.)
 - työskentely ryhmissä – yksin (yleispätevät säännöt töiden valmistumisesta yms.)
 - kesken tunnin tulemiset / lähtemis

6

Mahdolliset ongelmat ja ratkaisut

Selitys: Ei ole mahdollisuutta rikkoa perinteisiä työryhtiä (ei ehditä oppia sisältöjä)

- Turvallinen luokka sääntöineen mahdollistaa oppimisen
- Häiritsevien tilanteiden ennakointi ja harjoittelu lisää lopulta tehtäviin käytettävää aikaa
- Valmista oppilaat muutokseen, hyvä toimintaa voi palkita, eniten kehittyneitä voidaan käyttää mallina

7

Mitä tulee tehdä

Suositus #3: *****

Opeta ja vahvista oppilaille uusia taitoja, jotka auttavat säilyttämään sopivaa käytöstä ja positiivista luokkailmapiiriä

- Tunnista missä ja milloin oppilailta puuttuu taitoja eli milloin he tarvitsevat harjoitusta sopivan käytöksen oppimiseksi
- Opeta taitoja antamalla malleja, käytännön harjoitteita ja palautetta
- Yritä varmistaa, että oppilaat saavat positiivista palautetta oikeista taidon osasuorituksista

8

Instruktionaaliset strategiat

- Selitä mitä on sopiva käytös → oppilaalle muodostuu selkeä ymmärrys koulun käytösnormeista
- Puhu selkeästi käytöstaidoista
- Jaa jokainen käytöstaito osiin, konkreettisiin opetettaviin vaiheisiin
- Mallinna taito ja tarjoa erilaisia esimerkkejä taidon soveltamisesta
- Anna mahdollisuuksia harjoitella taitoa
- Anna vihjeitä ja kannusta taidon käyttöön
- Anna kohdennettua palautetta, ja varmista, että oppilas tietää mitä taidosta vielä tulee kehittää
- Kannusta ja rohkaise käyttämään käytöstaitoja

9

Palkintojen ja kannustimien käyttö

- Käytä pieniä palkintoja usein, mieluummin kuin suuria epäsäännöllisesti
- Yritä palkita heti halutun käytöksen jälkeen
- Palkitse aina käytöstä/toimintaa, älä yksilöä (muista myös ikävissä tilanteissa)
- Keskustele ääneen ja avaa mistä palkitseminen/kehuminen johtuu (muutkin voivat päästä osalliseksi)
- Käytä erilaisia palkintoja (sanallinen, katse, kosketus → seuraa oppilaiden haluamaan toimintaa yms.)

10

Mahdolliset ongelmat ja ratkaisut

- Ulkoiset palkinnot vähentävät oppilaan oppimismotivaatiota eikä ole aikaa
 - käytöspalkitseminen ei vähennä oppimismotivaatiota
 - Kohdenna erityinen kannustava huomio riskiryhmiin kuuluviin oppilaisiin (kannustus – taitotaso)
- Sosioemotionaalisen kompetenssin tukeminen upotetaan koulun OPS:siin

11

Suositus 4: ****

- Muodostakaa yhteisöllinen työyhteisö ja aktiiviset suhteet oppilaiden vanhempiin

- Tee yhteistyötä "näkyvää" rinnakaisopettajien kanssa ja keskustelkaa luokan säännöistä, jotka heijastuvat myös oppilaiden luokassa tekemiin sääntöihin
- Ennakoikaa haasteellisia luokkatilanteita, harjoitelkaa naapuriluokan opettajan kanssa haasteellisia tilanteita - käytänteitä, ja käykää OHR:ssä läpi toimintatavat haasteellisten tilanteiden eteenpäin viemiseksi
- Vanhemmat mukaan käyttäytymisen opettamiseen

12

Keskustelut vanhempien kanssa

- Kerro aluksi oppilaan vahvuuksista (3kpl), joita olet havainnoinut, käytöksellisiä ja oppimiseen liittyviä
- Määrittele selkeästi 1 – 2 käytösongelmaa ja anna selkeitä esimerkkejä ongelmakäyttäytymisestä ja osoita havainnointipäiväkirjan avulla ongelmakäyttäytymisen luonne ja frekvenssi
- Kerro vanhemmille mitä aiotaan tehdä/on yritetty tehdä uuden taidon oppimiseksi/vanhan tukahduttamiseksi
- Vanhempien mielipiteen kuuleminen, mikä toimii kotona ja myös koti-harjoitteen kehittäminen (toivottavan
- Yleisen tuen kanssa linjassa!!!!

33

Suositus 5: ****

- Koko koulua koskevat interventiot (negatiivisen käyttäytymisen vähentäminen → positiivisen lisääminen)
- Sosiemotionaalinen kompetenssi
 - Perustakaa kouluhyvinvointi -parantamistyöryhmä
 - Kerätkää koulun laajuisesti informaatiota käytösongelmien esiintymisestä
 - Ks. Suositus 1
 - → HOT SPOTS (mikä käyttäytyminen on yleisintä, missä esiintyy, kokemuksia opettajatasolla tilanteiden selvittämisestä... - ratkaisut)

34

HOT SPOTS –tunnistaminen

- Esikartoitukset opettajien kokouksissa "missä ja millaisia käytösongelmia"
- Opettajien kyselyt
- Opettajien käytösarviointilistat
- Ympäristön muuttaminen ja valvonnan kohdentaminen HOT SPOT –teihin
- Ojennus-, jälki-istunto informaation läpikäynti

35

- Osoittakaa koulun laajuisesti mitä kerätyn tiedon perusteella on saatu selville (HOT Spots)
→ mitä ja missä
- Päätäkää mitä yritetään tehdä koulutasolla (→ kerätään tietoa → muuttuuko mikään)
- Hankkikaa ulkopuolinen sosiaaliin taitoihin, kiusaamiseen yms. Liittyvä ohjelma, joka kohdentuu koulun ongelma-alueisiin
- Miettikää huolella mikä palvelee juuri teidän koulua
→ vähintään 80% henkilökunnasta tulee sitoutua

36

- Luottamuksellinen ja kannustava ilmapiiri luovat perustan positiiviselle käyttäytymiselle
- Yhteisöllisyys, jossa aikuiset toimivat esimerkillisesti yhdessä yhteisten sääntöjen ja kasvatustavoitteiden (sosiaalisten taitojen opettaminen) suuntaisesti ei anna tilaan negatiiviselle käyttäytymiselle
- Tiedonkeruun perusteella käytösongelmat tunnistetaan, interventiot kohdennetaan ja niiden toimivuus arvioidaan

37